

TC
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Roma Hukuku Vize Sınavı 08.01.2020
Çift ve İkinci Öğretim **(A Grubu)**

SINAV SÜRESİ 50 DAKİKADIR. CEVAPLAR OPTİK KAĞITLARA İŞARETLENMELİDİR. AİT OLDUĞUNUZ GRUBU CEVAP KAĞIDINIZA İŞRETLAMEYİ UNUTMAYINIZ. Her soru 3 puandır. Başarılar...Dr. Öğr. Üyesi Sevgi Kayak

İşleri kötü giden ve çevredeki esnafa olan borcu bulunan Romalı R, içinde bulunduğu durumu düzeltmek için yakın dostu A'dan bir miktar borç para ister. Borç para vermeyi kabul eden ancak bir teminat isteyen A'nın bu isteği karşısında R, daha önce kuzeni K'ya 3000 sesters karşılığı ve beş yıllığına kullandırmakta olduğu villasını teminat olarak gösterir ve taraflar, "borç ödenmediği takdirde villanın mülkiyetinin A'ya geçeceği" hususunda da bir anlaşmaya varırlar. Bu anlaşmadan birkaç ay sonra işleri giderek kötüleşen ve iflasın eşiğine gelen R, 500 000 sesters karşılığı villayı Ü'ye satıp devreder ve sonrasında Roma'yı terk eder. R'nin kaçtığı ve artık kendisine olan borcun ödenmeyeceğini anlayan A, anlaşmaya ekli kayda dayanarak villa üzerinde mülkiyet iddia eder ve villayı Ü'den ister. A ile Ü arasında çıkan bu mülkiyet uyuşmazlığı derhal praetor'un önüne taşınır ve praetor bu davada Ü'yü haklı bularak villanın mülkiyetinin Ü'ye ait olduğunu açıklar. Praetor, kararının gerekçesini aşağıdaki gibi düzenler:

A ile Ü arasında villa üzerinde bir mülkiyet uyuşmazlığı vardır ve bu sebeple A'nın Ü'ye karşı açtığı (1)----- davasında kimin haklı olduğuna karar verilecektir. Bunun için öncelikle R ile A arasındaki teminat ilişkisini nitelendirmek gerekir. R ile A arasında kurulmuş teminat ilişkisi; (2)----- ilişkisidir. Çünkü bu hukuki ilişki; (3)----- dir. R ile Ü arasında villanın satışına yönelik kurulan ilişki ise, satış yoluyla devir işlemidir ve geçerlidir. Çünkü; (4)----- gerekçesiyle teminat konusu malın başkasına satılıp devredilmesi mümkündür. Diğer taraftan bu olayda, R ile A'nın anlaşmaya ekledikleri ve borç ödenmediğinde villanın mülkiyetinin A'ya geçeceğine dair bir kayıt vardır; ancak bu kayıt (5)----- kaydı olup hukuken geçersizdir. Bu kaydın hukukumuz nazarında geçersiz sayılmasının nedeni, (6)----- sebebiyledir. Buna göre A'nın villaya malik olması olanaksız olup villanın maliki Ü'dür.

Praetor'un yukarıdaki gerekçeli kararında boş bırakılan yerleri en uygun şekilde dolduran seçenekleri işaretleyiniz.

1. a) borca aykırılık davası **b) rei vindicatio davası** c) sebepsiz zenginleşme davası
d) haksız fiil davası e) tazminat davası
2. **a) rehin hakkı** b) alacağın temliki c) ödünç sözleşmesi d) rehin sözleşmesi e) kefalet sözleşmesi
3. **a) Zilyetliğin devrini gerektirmeyen, geçerli bir borç ilişkisinin varlığının ve tarafların anlaşmasının yeterli olduğu bir teminat ilişkisidir.**
b) Geçerli bir borç ilişkisini ve zilyetliğin devrini gerektiren bir teminat ilişkisidir.
c) Borç ödenmediğinde malın paraya çevrilmesi hususunda tarafların anlaşmasını gerektiren bir teminat ilişkisidir.
d) Borçlunun tüm malvarlığı değerleriyle sorumlu olduğu kişisel bir teminat ilişkisidir.
e) Geçerli bir alacak hakkının teminatı olmak üzere kurulan ve tarafların anlaşmasının yanı sıra teminat konusu malın zilyetliğinin alacaklıya devri yoluyla kurulan bir teminat ilişkisidir.
4. a) Rehin konusu malın satışına A'nın rızası vardır.
b) Borç ödenmediğinde rehin konusu mal ancak paraya çevrilerek alacak tahsil edilebilir.
c) R, rehin konusu malın maliki olup mal üzerindeki tasarruf yetkisi devam etmektedir.
d) Satış sözleşmesi bir borçlandırıcı işlem olup, bu aşamada tasarruf yetkisinin bulunmasına gerek yoktur.
e) Villayı devralan Ü iyiniyetli olduğundan bu satış işlemi geçerlidir.
5. a) Daha iyi bir teklif kaydı b) Mülkiyeti muhafaza kaydı c) Deneme yoluyla satış kaydı
d) Alacağın temliki vaadi **e) Lex commissoria kaydı**
6. a) Alacaklı ile borçlu arasındaki çıkar çatışmasını önlemek
b) Rehin konusu malın değerinin borç miktarının üstünde olması daima ihtimal dahilinde olduğu için alacaklının haksız zenginleşmesine engel olmak
c) Gelir ve servet unsurlarının tüm topluma dağılımını sağlamak
d) Teminat konusu malın borç ödenmeden önce üçüncü kişilere devrini önlemek
e) Teminat konusu malı devralan üçüncü kişilerin iyi niyetini korumak

Bu olayda praetor'un Ü'yü haklı bulması üzerine A'ya önereceğiniz en elverişli yol aşağıdaki seçeneklerden hangisidir?

7. a) R'ye karşı aralarındaki borca aykırılıktan dolayı tazminat davası açmak
b) **Ü'ye karşı villa üzerindeki teminat hakkını ileri sürerek villayı paraya çevirtmek**
c) Ü'nün kötüniyetli olduğunu kanıtlayarak villa üzerinde mülkiyet iddia etmek
d) Mal üzerindeki teminat ilişkisini gerekçe göstererek R ile Ü arasındaki satış sözleşmesinin geçersizliğine dayanmak
e) R'nin diğer malvarlığı değerlerine başvurmak

Bu arada, R ile K arasındaki mevcut ilişkiyi öğrenen ve daha önce yaşadıkları bir tartışma nedeniyle K'ya karşı kin besleyen B, R'ye giderek, K'ya kullanılan bu villa üzerinde kendisine aynı hak tesis edilmesini talep eder ve bunun karşılığında da R'ye 100 000 sesters ödemeyi teklif eder. Paraya acil ihtiyacı olan ve bu teklifi derhal kabul eden R, villanın B tarafından başkalarına kiralanmak suretiyle kullanılmasına da izin vermiştir. Bu anlaşmanın hemen ertesi günü B, K'ya bir ihtar çekerek villayı derhal boşaltmasını çünkü kendisinin yerleşeceğini ihtar etmiştir. K ise B'nin tahliye talebine itiraz etmiştir. Böylece bu olay bir kez de B ile K arasında yaşanan bu tahliye anlaşmazlığı nedeniyle praetor önüne taşınmıştır. Praetor'un verdiği karar şöyledir:

Bu uyuşmazlığı çözmek için önce tarafların villa üzerinde sahip oldukları haklarını nitelendirmek gereklidir. B'nin villa üzerindeki hakkı (8)----- hakkıdır. Fakat K'nin hakkının ne olduğu konusunda iki ihtimal vardır: (9)----- veya ----- . Birinci olasılıkta K bir aynı hak sahibi olduğundan bu hakkı herkese karşı ileri sürebilir ve bu durumda (10)----- ilkesi gereği B'nin tahliye talebini reddedebilir. İkinci olasılıkta ise K'nin hakkı nispi bir hak olup sadece sözleşmenin diğer tarafına karşı ileri sürülebileceğinden (11)----- ilkesi gereği B'nin tahliye talebini kabul etmek zorundadır. R tarafından K'ya tanınan hakkın hangisi olduğuna ise ancak (12)----- neticesinde karar verilebilir.

Praetor'un verdiği kararda boş bırakılan yerleri en uygun şekilde dolduran seçenekleri işaretleyiniz.

8. a) İntifa hakkı b) Oturma hakkı c) Kira hakkı d) Geçit irtifakı e) Kanuni irtifak
9. a) İntifa veya kira b) Oturma veya kira c) Kira veya oturma d) İntifa veya oturma e) Kira veya intifa
10. a) Pacta sunt servanda (ahde vefa) ilkesi b) Hiç kimse kendi hukuka aykırı davranışının sonuçlarından yararlanamaz ilkesi
c) Zamanda öncelikli olan hakta da önceliklidir ilkesi d) Res inter alios acta (Nisbilik) ilkesi
e) Mutlak hakkın nisbi hakka üstünlüğü ilkesi
11. a) Zamanda öncelikli olan hakta da önceliklidir ilkesi b) Mutlak hakkın nisbi hakka üstünlüğü ilkesi
c) Hiç kimse hakkından fazlasının başkasına devredemez ilkesi
d) Hiç kimse kendi hukuka aykırı davranışının sonuçlarından yararlanamaz ilkesi e) Pacta sunt servanda (ahde vefa) ilkesi
12. a) Hakkaniyet ilkesi b) Dürüstlük ilkesi c) Praetor kararı
d) Taraf iradelerinin yorumu e) Taraflar arasındaki çıkarlar dengesinin gözetilmesi
13. Praetor, B ile K arasındaki bu tahliye uyuşmazlığında, ileri sürülen delillere göre, B'nin tahliye talebini haklı bulmuştur. Bu durumda K'nin başvurabileceği hukuki olanak aşağıdaki seçeneklerden hangisi olmalıdır?
- a) B'ye karşı sözleşmeye aykırılıktan doğan davayı açarak zarar tazmini istemek
b) B'ye karşı hileden doğan davayı açmak
c) R'ye karşı sözleşmeye aykırılıktan doğan davayı açarak zarar tazmini istemek
d) Praetor kararıyla bir oturma hakkı elde etmek
e) Praetor'a başvurarak B'nin villa üzerindeki hakkının kaldırılmasını talep etmek
14. B ile K arasında yukarıdaki uyuşmazlıkta; B villa üzerinde aynı hak elde etmek yerine villayı R'den kiralamış olsaydı ve K'ya yönelttiği tahliye talebini bu kira sözleşmesine dayandırmış olsaydı aşağıdaki yargılardan hangisi hukuken doğru kabul edilebilirdi?
- a) Aynı hakların çatışması nedeniyle zamanda öncelikli olan hakta da önceliklidir prensibi gereği B'nin hakkı kaldırılırdı.
b) K ve B'nin kira hakları devam ederdi; ancak R, villanın zilyetliğini B'ye sağlayamayacak olduğu için B'nin zararını borca aykırılık hükümlerine göre gidermek zorunda kalırdı.
c) R'nin K'ya tanıdığı hak gereği villanın B'ye kiralanması olanaksız olup, villadan sadece K yararlanabileceği için, B ile yapılan kira sözleşmesi geçersiz olurdu.
d) Villa K'nin rızası alınmadan B'ye kiralanamayacağı için res inter alios acta (nispilik) ilkesi gereği B ile yapılan kira sözleşmesi geçersiz olurdu.
e) B'nin villayı K'ya olan kini nedeniyle onu zarara sokmak kastıyla kiralamış olması sebebiyle, hiç kimse kendi hukuka aykırı davranışının sonuçlarından yararlanamayacağı için, B ile R arasındaki kira sözleşmesi geçersiz olurdu.
15. Aşağıdakilerden hangisi Roma Hukukunun yaratıcı kaynakları arasında sayılamaz?
- a) Halk Meclisi b) İmparator c) Hukukçu faaliyetleri d) Senatus e) Örf ve adet hukuku
16. Senatus kararlarıyla ilgili olarak Gaius, Institutiones'inde (Gai. Inst., 1. 4) şöyle bir tanım yapmıştır: "Senatus kararları, senatus organının koyduğu kurallar olup kanun gücündedir". Bu tanım aşağıdaki dönemlerden hangisi için en doğru kabul edilebilir?
- a) Krallık Devrinin sonları b) İlk İmparatorluk Devrinin başları c) Cumhuriyet Devrinin başları
d) İlk İmparatorluk Devrinin sonları e) Son İmparatorluk Devri
17. Aşağıdakilerden hangisi "hiç kimse hakkından fazlasını başkasına devredemez" kuralının Roma Hukukundaki tek istisnasıdır?
- a) Oturma hakkı b) İntifa hakkı c) Rehin hakkı d) Bağışlama e) Kanuni irtifaklar

18. MÖ 204 yılında Lex Cincia adıyla bilinen bir kanun çıkarılarak, belli bir miktarın üzerinde yapılan bağışlamalar yasaklanmış, böylece bağışlamada bulunanların ölçüsüzce bağışlarda bulunarak kendilerini fakirleştirip zor duruma düşmelerinin önüne geçilmek istenmiştir. Kanuna aykırı olarak yapılan bağışlamalarla ilgili olarak ise kanun metninde bir düzenleme yoktur.

Bu kanun ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?

- a) Bu kanun Cumhuriyet Devrinde çıkarılmış bir kanundur.
- b) Bu kanun borçlar hukuku alanında bir düzenlemedir
- c) Bu kanun herhangi bir yaptırım öngörmediği için lex imperfecta (tam olmayan kanun) niteliğinde bir kanundur.
- d) Bu kanun devleti iç yapısını ve işleyişini düzenlediği için lex data niteliğinde bir kanundur.**
- e) Bir geçersizlik yaptırımı öngörülmediğine göre bu kanuna aykırı olarak yapılan bağışlamalar geçerlidir.

19., her halkın kendi idaresi için oluşturduğu hukuktur. Romalıların'si de Roma halkının kendi idaresi için oluşturduğu hukuk olup, bu toplumun örf ve adet kurallarından, rahip hukukçuların faaliyetlerinden ve kanunlardan oluşur. Sert, katı, şekilli ve kalıplara sıkı sıkıya bağlı bir hukuktur ve bu sebeple her zaman somut olay adaletini sağlayamaz.

Yukarıdaki paragrafta anlatılan hukuk aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Ius civile**
- b) Ius praetorium (praetor hukuku)
- c) Örf ve adet hukuku
- d) Senatus kararları
- e) İmparator emirnameleri

20. Patricius'lar ile pleb'ler arasındaki sınıfsal çatışmalardan doğmuştur. Roma'yı güçten düşüren bu çatışmalara son vermek için Cumhuriyet Devrinin başlarında (tahminen MÖ 451-449) oluşturulmuştur. Bu kanunlar ile hukuk ilk kez yazılı hale (ius scriptum) dönüştürülmüş ve böylece hukukun rahiplerin gizli tekelinde kalması önlenmiştir; zira hukuk kurallarını yazılı hale getiren bu kanunlar sayesinde, pleb'ler de dahil, herkesin hukuk kurallarına ulaşmaları ve bu kuralları önceden öğrenmeleri olanaklı hale gelmiştir.

Bu metinde bahsedilen hukuki düzenleme hangisidir?

- a) Lex Regia
- b) Edictum Perpetuum (Daimi beyanname)
- c) Corpus Iuris Civilis
- d) Senatus kararları
- e) On İki Levha Kanunları**

21. Aşağıdakilerden hangisi Roma'nın tüm devirleri boyunca yapılan bir hukuki faaliyet olmuştur?

- a) Beyanname çıkarmak
- b) Emirname çıkarmak
- c) Cavere faaliyeti
- d) Respondere faaliyeti**
- e) Provocatio ad populum faaliyeti

I. Glossator'lar Roma hukukunu Ortaçağın skolastik metoduyla incelemişlerdir.

II. Hukuk öğrencileri için bir ders kitabı olarak hazırlanan Institutiones aynı zamanda kanun gücündedir.

III. Son imparatorluk Devrinde hukukun yaratıcı kaynakları imparator emirnameleri ve imparator adına cevap verme imtiyazından ibarettir.

IV. Tarihçi hukuk okulu, hukukun akıldan ve eşyanın tabiatından çıktığını savunur.

22. Yukarıdaki cümlelerden hangisi veya hangileri yanlıştır?

- a) Yalnız I
- b) Yalnız II
- c) Yalnız IV**
- d) I ve III
- e) I ve II

23. Aşağıdaki nitelendirmelerden hangisi Roma Hukukunun genel özelliklerinden biri olarak kabul edilemez?

- a) Kazuistik bir hukuktur
- b) Örf ve adet hukuku ile başlamıştır
- c) Hakkaniyete dayalı bir hukuktur
- d) Sözlü hukuk olarak başlayıp yazılı hukuka dönüşmüştür
- e) Sadece Roma vatandaşlarına uygulanacak olan hukuk normlarını kapsar.**

I. Rei vindicatio, malik olmayan zilyedin zilyet olmayan malike karşı açtığı davadır.

II. Kölenin azat edilmesi bir mülkiyetin terki işlemidir.

III. Tabii hukuku akımı Roma Hukukunu reddetse de bu akımın etkisinde yapılan kanunlaştırmalarda malzeme olarak Roma Hukuku kullanılmıştır.

IV. Postglossator'lar da tıpkı glossator'lar gibi Corpus Iuris Civilis'i teorik amaçlarla incelemişlerdir.

24. Yukarıdaki cümlelerden hangisi veya hangileri yanlıştır?

- a) Yalnız I
- b) Yalnız IV
- c) I-IV**
- d) II-IV
- e) II-III

25. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi praetor ile bağımsız şekilde hukuki faaliyet yürüten hukukçular arasındaki farklardan biri olarak görülemez?

- a) Praetor, kanunkoyucudur; hukukçular ise kanunkoyucu değildir.**
- b) Praetor'lar hukuki uyuşmazlıkları yargılamakla görevlidirler; hukukçular ise hukuki bilgi veren danışman konumundadırlar.
- c) Praetor dava hakkı, defi ve eski hale iade gibi hukuki vasitalardan yararlanır; hukukçular ise respondere faaliyetinde bulunabilir.
- d) Praetor'lar aynı zamanda magistra olup bu iş için ücret almazlar; hukukçular magistra değildir ve yaptıkları iş karşılığında onur ücreti alabilirler.
- e) Praetor'ların kararları bağlayıcıdır; hukukçuların kararları ise ancak praetor tarafından yargılamada dikkate alındığında bağlayıcı hale gelir.

26. Aşağıdaki hukuki düzenlemelerden hangisi Roma Klasik Hukukunun bilimsel gelişimini durdurarak hukuku imparatorların güdümüne sokan ilk düzenleme olarak kabul edilebilir?

- a) On İki Levha Kanunları
b) Corpus Iuris Civilis
c) Senatusconsultum Valleanum
d) Edictum Perpetuum (Daimi beyanname)
e) Codex

27. Digesta ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- a) Roma'nın Klasik Hukuk Devri hakkında bize bilgi veren ilk elden kaynaktır.
b) Digesta kaleme alınırken interpolatio adı verilen değişiklikler yapılarak hukuk kuralları arasındaki çelişkiler giderilmiş ve kavramlar güncellenmiştir.
c) Kanun gücündedir.
d) D. 19. 6. 2. 1 ifadesi, Digesta'nın 19. kitabının 6. faslının/kısımının 2. parçasının 1. paragrafı anlamına gelir.
e) Digesta; kişilere ilişkin hukuk, mallara ilişkin hukuk ve davalara ilişkin hukuk olmak üzere üçe ayrılan bir sistematige sahiptir.

28. Aşağıdakilerden hangisi Romalıların hukuki uyuşmazlıkları çözümlemeye en fazla başvurdukları bir adalet türüdür?

- a) Denkleştirici adalet
b) Dağıtıcı adalet
c) Sosyal adalet
d) Hakkanîyet
e) Hiçbiri

29. Aşağıdaki cümlelerden yanlış olanı işaretleyiniz.

- a) Roma'da yalnız praetor beyanname yayınlama hakkına sahiptir.
b) Magistra'ların hukuki ve cezai sorumlulukları ancak görev sürelerinin bitiminden sonra gündeme gelebilir.
c) Cumhuriyet Devrinde Roma halkı Lex Regia ile kanun yapma yetkisini Octavianus (Augustus)'a devretmiştir.
d) Provocatio ad populum, Roma'da halk meclisinin yargılama yapma yetkisine sahip olduğunun bir göstergesidir.
e) İmparator Augustus kendi rejimini tam olarak yerleştirebilmek için kendisine yakın hukukçulara imparator adına cevap verme imtiyazı tanımıştır.

30. Postglossator'lar tarafından bozulmuş olduğunu düşündükleri Corpus Iuris Civilis'i (C.I.C) tarihi ve filolojik bilim metotlarıyla yeniden incelemişlerdir. Bunu yaparken C. I. C'yi dogmatik bir eser olarak kabul etmemişler, başka kaynaklarla mukayese etmişlerdir. Diğer taraftan bu faaliyetleriyle Roma Hukukunu tatbikattan koparıp teorik bir hukuk haline de getirmişlerdir.

Yukarıdaki paragrafta Roma Hukukunu bilimsel olarak inceleyen akımların hangisinden bahsedilmektedir?

- a) Hümanist akım
b) Glossator'lar
c) Postglossator'lar
d) Tabii hukuk akımı
e) Tarihçi hukuk akımı

31. Arazisinde hiç su kaynağı bulunmayan Titius, komşu arazideki su kuyularından yararlanmak için bu arazinin maliki olan Livius'a başvurarak bu talebini dile getirir, ancak Livius bu talebi kabul etmez. Bunun üzerine Titius praetor'a giderek durumu anlatır ve söz konusu hakkı praetor kararı ile elde eder.

Bu olayda praetor'un Titius lehine kabul ettiği hak aşağıdakilerden hangisinde en doğru olarak verilmiştir?

- a) Kanuni intifa hakkı
b) Kanuni geçit hakkı
c) Kanuni su irtifakı
d) Kira hakkı
e) Oturma hakkı

32. Yukarıdaki olayda Titius, kısa süre sonra arazisini Cladius'a satıp devretmiştir. Cladius da bu su kuyularından yararlanmak istemiş ancak Livius söz konusu hakkın Titius lehine tesis edildiği gerekçesiyle su kuyularının kullanımını yasaklamıştır. Praetor ise Cladius'un su kuyularından yararlanma hakkının varlığını kabul etmiştir. Praetor'un bu karara varmasındaki neden nedir?

- a) Bu hak sınırlı bir ayni haktır.
b) Bu hak, kural olarak hak sahibinin ömrü boyunca devam eder.
c) Bu hak praetor kararı ile tesis edilmiştir.
d) Bu hak nisbi bir haktır.
e) Bu hak eşya lehine bir haktır.

33. Aşağıdaki seçeneklerde Romalı hukukçuların eserlerinden alınmış bazı parçalar vardır. Bu parçaların hangisi stoa felsefesinin etkisi altında söylenmiş olarak değerlendirilemez?

- a) Hukuk adalet üzerine temellenmiştir, adalet olmayan yerde hukuk da olmaz (Cicero, De Legibus, I, 15)
b) Kölelik bir zulümdür, çünkü insanlar Tanrı tarafından eşit haklarla yaratılmışlardır (Seneca, Ad Lucilius, Epistola, 47-48)
c) Bir savaş ancak meşru müdafaa amacıyla yapıldığı zaman haklı olabilir (Cicero, De Officiis, I, IX, XII, XIII)
d) Ayrım gözetilmeksizin herkese kırbaç cezası uygulanamaz, honestiores (üst sınıf) kırbaç ile cezalandırılmamalıdır (Callistratus, De Cognitionibus, lib. 6'dan nakleden: D. 48. 19. 28. 2)
e) Hukuk, ne praetor'ların beyannamelerinden doğar ne de On İki Levha Kanunlarından; hukukun kaynağı felsefedir, felsefenin ta kendisidir (Cicero, De Legibus, 1, 5).

34. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Devrinde halk meclislerinin yetkilerinden biri olarak değerlendirilemez?

- a) Kanun çıkarma yetkisi
b) Provocatio ad populum
c) Savaş veya barışa karar vermek
d) Magistra'ları seçmek
e) Hukuki uyuşmazlıkları çözüme bağlamak

35. Aşağıdakilerden hangisi tarihçi hukuk okulunun en önemli temsilcisidir?

- a) Savigny
b) Puchta
c) Grotius
d) von Tuhr
e) Thomasius